

R A P O R T

MUZEUM
MIEJSKIEGO
W ŻORACH
2 0 1 9

P O L I T Y K A   Z A R Z Ą D C Z A

Muze.ON

Muzeum Miejskie w Żorach

2019

opracowanie
Katarzyna Podyma

R A P O R T

Żory 2020

SPIS TREŚCI

O raporcie

I DZIAŁALNOŚĆ INWESTYCYJNO-FINANSOWA | ZARZĄDZANIE

- s. 8 1. Strategia działania MUZE.ON # CZAS NA MUZEUM #
- s. 11 2. Bilans realizacji strategii
- s. 15 3. Funkcjonowanie procesu zarządczego
- s. 18 4. Analityka ekonomiczna
- s. 24 5. Analityka statystyczna
- s. 31 6. Zarządzanie zbiorami

II DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNA

- s. 38 1. Programy wystawienniczo-naukowe
- s. 45 2. Wystawy
- s. 54 3. Projekty
- s. 64 4. Wydawnictwa
- s. 66 5. Kalendarium

O RAPORCIE

Raport stanowi podstawowy dokument pokazujący realizację celów strategicznych Muzeum Miejskiego w Żorach w systemie rocznym. Jego układ zawiera kluczowe dla funkcjonowania instytucji komponenty. Pozwala rejestrować wszystkie zmiany zachodzące w muzeum pod kątem monitorowania skuteczności osiągania celów i jakości wytwarzanych produktów.

W celu usprawnienia funkcjonowania instytucji i nadzorowania procedur zastosowano w muzeum rozwiązania zarządcze charakterystyczne dla małych przedsiębiorstw. Proces zarządzania monitorowany jest więc w sposób mechaniczny, ale z perspektywy czasu pozwoli to na elastyczność działania, dostosowywanie się do wymagań odbiorcy i co najważniejsze na osiągnięcie założonych celów.

Raport zawiera elementy analityki biznesowej i ma zdecydowany wpływ na podejmowanie decyzji zarządczych.

Układ raportu zawiera między innymi dane o:

- strategii rozwoju muzeum i postępie jej realizacji,
- funkcjonowaniu procesu zarządczego,
- realizacji polityki zarządzania zbiorami,
- najważniejszych wydarzeniach, zrealizowanych wystawach i projektach.

Raport w sposób syntetyczno-analityczny omawia podstawowe aspekty funkcjonowania instytucji muzealnej. W odróżnieniu od sprawozdania rocznego zawiera informacje, które odnoszą się w sposób bezpośredni do strategii rozwoju muzeum, pokazując postęp i jakość jej realizacji.

Dokument traktowany jest jako narzędzie do zbierania danych i prezentowania ich pracownikom, pozwalając w ten sposób zwiększyć liczbę osób zdolnych do podejmowania odpowiednich decyzji, co przekładać się będzie na wydajność pracy.

Raport opracowany został z myślą o organizatorze – Gminie Miejskiej Żory, Radzie Muzeum oraz partnerach zarządczych i projektowych.

Język raportu został dostosowany do funkcji i celów, jakie ma spełniać dokument. Wyjątek stanowi rozdział pierwszy „Strategia działania MUZE.ON # CZAS NA MUZEUM #”, który oddaje charakter instytucji, jej społeczne zaangażowanie i sposób funkcjonowania w lokalnej społeczności. Podkreśla również dewizę, jaką kieruje się w podejściu do pracy – „Muzeum to my”.

**DZIAŁALNOŚĆ
INWESTYCYJNO-
FINANSOWA
| ZARZĄDZANIE**

1

Strategia działania

MUZE.ON # CZAS NA MUZEUM

Myśląc o muzeum, widzimy muzeum nowoczesne, ale szanujące tradycję, inspirujące, ale naukowo, pomysłowe, ale twórczo. Nie jest ważne, gdzie to muzeum się znajduje i czy jest to muzeum narodowe, czy może miejskie. Ważne, żeby było przyjazne odbiorcy, nie tracąc nic ze swojego naukowego charakteru.

W przypadku Muzeum Miejskiego w Żorach, bezpośrednim impulsem do przebudowy myślenia o muzeum i jego wizerunku stała się budowa nowej siedziby. Ten przełomowy moment wyznaczył nasz nowy sposób myślenia o instytucji, w której pracujemy. Wielkie znaczenie miał fakt, że udało się nam stworzyć zespół ludzi, dla których muzeum to miejsce wyjątkowe i jako takie powinno być postrzegane.

Chcemy, aby nasze muzeum było „otwarte”, aby służyło odbiorcom nie tylko jako miejsce dla ekspozycji, które można obejrzeć. Staramy się być otwarci i słuchać ich opinii. Każdego traktujemy indywidualnie, każdy jest dla nas źródłem informacji i inspiracji. W myśl zasady, aby nie utrudniać

dostępu, postanowiliśmy, że ceny biletów nie będą ograniczeniem, ich wartość została ustalona na najniższym możliwym poziomie. Uważamy, że muzeum nie powinno być nastawione jedynie na zysk finansowy, a znacznie bardziej na pozyskanie odbiorcy. Staramy się, aby kwestie finansowe nie były barierą w kontaktach z nami.

Nasze muzeum zachęca do przekroczenia progu, intryguje i zaciękawia. Służy temu zarówno sama architektura łącząca elementy zabytkowe z nowoczesną wizją, ale również **park „Wielkich polskiego poznawania świata”**, który poprzez rzeźby-pomniki polskich badaczy i naukowców zachęca do poznania. Odwiedzający wchodząc ma być nie tylko mile i profesjonalnie obsłużony, ma poczuć się potrzebny, ma poczuć, że na niego czekamy. Aby nasz kontakt ze światem był w pełni profesjonalny, ale nie bezosobowy, w pracy kierujemy się wytycznymi własnej polityki public relations. Zgodnie z nią, staramy się, aby pracownicy byli rozpoznawalni, aby atmosfera panująca w muzeum sprzyjała rozmowie i zabawie, aby chcieli się tutaj wrócić. Z uwagi na fakt, że możliwości infrastruktury nie pozwoliły na oddanie do użytkowania kawiarni, postanowiliśmy, że każde spotkanie muzealne odbywać się będzie w atmosferze kawiarnianej – przy stolikach z kawą i ciasteczkami. Zadbaliśmy o to, aby korzystanie z budynku, sal ekspozycyjnych było bezproblemowe dla każdego. Staraliśmy się wprowadzić wszelkie możliwe udogodnienia i rozwiązania techniczne.

Stosujemy klasyczne formy współpracy i oddziaływania, takie jakimi są wystawy stałe i czasowe, ale traktujemy je jako **pretekst do rozmowy**. Takie podejście jest możliwe w małym muzeum, gdzie ruch zwiedzających nie jest duży. Bardzo sobie cenimy taką możliwość, choć zdajemy sobie sprawę, że zmierzamy ku stanowi, kiedy będzie coraz trudniej realizować postulat rozmowy z odwiedzającym. Każdy z naszych gości, bo tak traktujemy odwiedzających, ma możliwość zwiedzenia muzeum z własnym przewodnikiem. Zdecydowaliśmy się zamienić bezduszość audioguide'a na **bezpośredni kontakt**. Takie rozwiązanie skutkuje powrotami odwiedzających, którzy mówią, że za każdym razem jest inaczej, że muzeum odkrywa nowe oblicza. Stale podnosimy nasze kompetencje językowe, aby w pełni zrozumiały sposób wejść w interakcję z odbiorcą. Staramy się nie mówić tekstami wyuczonymi, ale językiem własnym w celu podniesienia poziomu zrozumienia. Doskonalimy się w obsłudze odwiedzających pod kątem sprostania wyzwaniom, jakie nam stawiają. Uczymy się spotkań z niepełnosprawnymi. Usprawniamy nasz warsztat pracy, aby służyć nie tylko wiedzą, ale również kompetencją obsługi.

Realizujemy naszą misję poprzez wystawy, ale przede wszystkim poprzez wszystkie działania, dla których są one inspiracją, starając się przygotowywać ofertę obejmującą propozycje „dla każdego”. W tym kontekście, nasze muzeum staje się instytucją skupiającą grono odbiorców, które poprzez stałą, konsekwentną pracę jest sukcesywnie powiększane. Mamy aspiracje, aby dla dzieci wizyta w muzeum była długo oczekiwanym wydarzeniem, aby czuły się w nim jak na **naukowym placu zabaw**. Miały odwagę beztrąsko bawić się i uczyć w towarzystwie rodziców.

Pracujemy systemem projektów i spotkań cyklicznych, za które odpowiedzialni są poszczególni pracownicy, co pozwala na stworzenie oferty interdyscyplinarnej. W myśl prowadzonej polityki edukacyjnej, każdy projekt realizowany jest z uwzględnieniem interdyscyplinarności i stworzenia oferty dla różnych grup wiekowych.

Zgodnie z naszą wizją muzeum, każdy eksponat jest ciekawy i interesujący, i może być źródłem opowieści.

Często stosujemy tę zasadę w praktyce wyciągając z magazynów obiekty zamknięte w pudełkach, aby stały się pretekstem do rozmowy. Staramy się być muzeum „żywym” reagującym na współczesne zjawiska społeczne. Jako muzeum o charakterze etnograficznym, nie unikamy rozmów na tematy trudne – dyskutujemy o terroryzmie, migracjach i wojnach ludobójczych.

2. Bilans realizacji strategii 2019

odbiorcy łącznie	40 119
zwiedzający wystawy	10 406
odbiorcy oferty edukacyjnej / kulturalnej	24 086
zwiedzający wystawy objazdowe	5627
odwiedziny stron muzealnych	13 038
liczba odsłon	39 221
muzealia łącznie	622
w tym:	
dary	112
zakupy w kraju	186
zakupy za granicą	324

Najważniejszym wydarzeniem 2019 roku było wpisanie Muzeum na podstawie decyzji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do Państwowego Rejestru Muzeów PRM/133/2019. Muzeum otrzymało tym samym status muzeum rejestrowego.

Muzeum uzyskało nominację do nagrody EMYA. Nagroda Europejskiego Muzeum Roku została ustanowiona w 1977 roku pod auspicjami Rady Europy. Jej przyznanie wiąże się z wyborem najlepszego muzeum europejskiego.

Najważniejszymi wydarzeniami wystawienniczymi były wystawy czasowe: „Foto Szczepański. Sztuka dawnej fotografii” ze zbiorów rodziny Szczepańskich – potomków Katarzyny i Władysława Szczepańskich, właścicieli pierwszego w Żorach atelier fotograficznego, oraz „Kolekcjoner światów” ze zbiorów Henryka Mazurka, członka międzynarodowej organizacji „Lekarze bez Granic”, uczestnika wielu misji humanitarnych w Afryce i na Haiti. Wystawom towarzyszyły projekty kulturoznawczo-edukacyjne.

Część dawnego budynku garnizonu, którego właścicielem jest Muzeum, wpisana została na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do Rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego.

Najważniejsze działania strategiczne

styczeń

- Spotkanie robocze w Instytucie Anthropos w Sankt Augustin połączone z wizytą w muzeum „Dom Ludów i Kultur”. Tematem rozmów były możliwości współpracy i przejęcia części tamtejszych zbiorów.
- Rozpoczęcie prac nad projektem wystawienniczo-naukowym związanym z historią kopalni ZMP w Żorach w ramach programu „Nasza tożsamość”. Celem rozmów z Janem Zimonczykiem i Henrykiem Buchalikiem, przedstawicielami strony społecznej, było omówienie zakresu projektu i publikacja o charakterze źródłowym pokazująca historię kopalni oczyma górników w niej pracujących.

luty

- Wpisanie Muzeum Miejskiego w Żorach do Państwowego Rejestru Muzeów pod numerem PRM/133/19.

- Rozpoczęcie wdrożenia nowej nazwy Muze.ON Muzeum Miejskie w Żorach.

marzec

- Zorganizowanie akcji pomocowej dla Muzeum Korom-Wonde w Pobe-Mengao w Burkinie Faso w zakresie ewakuacji zbiorów do Muzeum Narodowego w Ouagadougou.
- Kontynuacja rozmów w Sankt Augustin.
- Wizyta w Oberschlesisches Landesmuseum w Ratingen w celu nawiązania współpracy.

kwiecień

- Rozpoczęcie rozmów z prof. dr hab. UŚ Grzegorzem Odojem w sprawie monografii etnograficznej Żor obejmującej obrzędowość doroczną, rodzinną, wierzenia, tradycje agrarne, współczesny folklor oraz przestrzeń miejską.
- Udział w debacie „Jakiego muzeum potrzebuje Dęblin” zorganizowanej przez władze samorządowe Dębina i Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie.

maj

- Wizyta muzealników uczestniczących w międzynarodowej konferencji „We are museum”, która odbywała się w Muzeum Śląskim w Katowicach.
- Wyróżnienia Marszałka Województwa Śląskiego w Konkursie na Najważniejsze Wydarzenie Muzealne Roku 2018 w kategorii wystawy za ekspozycję „Świat Ajnów. Od Bronisława Piłsudskiego do Shigeru Kayano” i w kategorii inicjatywy edukacyjne za projekt „Muzealna Misja Patriotyczna. Kurs na Niepodległość”.

maj – październik

- Prace nad monografią historyczną dotyczącą 25-lecia samorządu żorskiego autorstwa prof. dr. hab. UŚ Kazimierza Miroszewskiego i mgr. Marcina Wieczorka.

czerwiec

- Wizyta dyrektora Oberschlesischen Landesmuseum dr. Stephana Kaisera. Omówienie możliwości realizacji wspólnego projektu badawczego „Śląskie Poznawanie Świata”, którego celem byłyby badania nad pochodzącymi ze Śląska naukowcami prowadzącymi badania w różnych częściach świata.
- Wizyta delegacji Polonii z miasta partnerskiego Montceau-les-Mines w Burgundii. Tematem rozmów była organizacja wystawy żorskich artystów w ramach obchodów 100-lecia polskiej emigracji w Montceau-les-Mines.

- Rozmowy z historykami UŚ – dr. Mirosławem Węckiem i dr. Dawidem Kellerem, w związku z planowanym wydaniem monografii historycznej Żor okresu 1918–1945.

lipiec – sierpień

- Wyjazd studialny do Buriacji, spotkanie z muzealnikami z Ułan-Ude. Celem wyjazdu było pozyskanie obiektów na wystawę prezentującą współczesną kulturę Buriacji i postać Benedykta Dybowskiego.

sierpień

- Wizyta delegacji naukowców i etnografów z Jakucji współpracujących przy realizacji projektu „Kultura Jakucji i Edward Piekarski”.

październik

- Rozmowy z muzealnikami z Hainanu w Chinach nad organizacją wspólnej wystawy i katalogu „Tradycyjna medycyna chińska – Michał Boym”. Rozmowy prowadzone są za pośrednictwem pani Diany Cichy i we współpracy z Muzeum Azji i Pacyfiku z Warszawy.
- Rozpoczęcie badań mających na celu ustalenie miejsca dawnego składu amunicji (Prochowonia) żorskiej jednostki wojskowej. Działania prowadzone są wspólnie z Henrykiem Buchalikiem (TMMŻ) i archeologiem Michałem Bugajem.

listopad

- Rozpoczęcie rozmów z dr. Adamem Rybińskim nad projektem wystawienniczo-naukowym popularyzującym kulturę Tuaregów, opracowaniem jego kolekcji oraz zakresem i warunkami jej przekazania do Muzeum.

grudzień

- Wizyta dyrektora petersburskiej Kunstkamery – Andrey Vladimirovicha Golovniova. Rozmowy dotyczyły możliwości współpracy w ramach projektów wystawienniczo-naukowych poświęconych polskim badaczom Syberii i Dalekiego Wschodu.

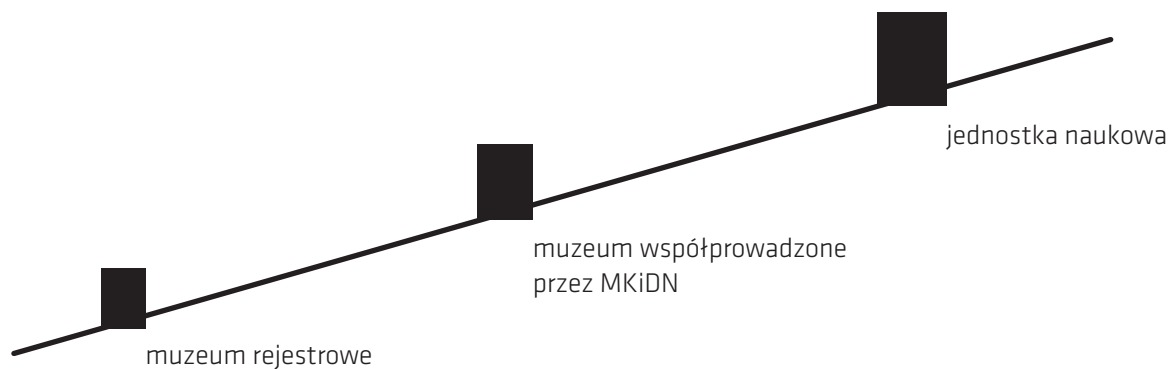
3

Funkcjonowanie procesu ■ zarządczego

Kontynuowano działania mające na celu zmianę statusu Muzeum z „lokalnego – miejskiego” na „ponadlokalny”.

Proces został opisany i podzielony na etapy:

- wpisu do Państwowego Rejestru Muzeów,
- muzeum współprowadzonego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- jednostki naukowej.

Rozpoczęto działania związane ze zmianą nazwy z Muzeum Miejskie w Żorach na **Muze.ON | Polskie Poznawanie Świata**.

Nazwę Muze.ON należy czytać jako:

- Muzeon – miejsce spotkania różnych muz
- Muze on – muzeum czynne, aktywnie działające

Muzeum Miejskie w Żorach **Muze.ON | Polskie Poznawanie Świata**

Etapem pośrednim zmiany jest czas funkcjonowania formy Muze.ON | Muzeum Miejskie w Żorach. Zmiana nazwy ma znaczenie strategiczne i jest związana z planami uzyskania statusu instytucji o zasięgu ogólnokrajowym. Działania w tym zakresie nie będą miały skutków dla profilu Muzeum, które będzie w dalszym ciągu gromadzić zbiory w ramach kolekcji Działu Historii i Kultury Regionu. Przekształcenia nie należy więc traktować jako przeprofilowania kolekcjonerskiego, ani tym bardziej zamknięcia części regionalnej. Nowa nazwa będzie spójna z misją wyznaczoną już w roku 2014 – „Poznawanie świata zaczyna się w muzeum”.

Po pozytywnym zaopiniowaniu przez Komisję Kwalifikacyjną, 6 marca 2019 r. Muzeum otrzymało decyzję Ministra Kultury i Dziedzictwa w sprawie wpisu do Państwowego Rejestru muzeów pod numerem PRM/133/2019.

W związku z otrzymaniem przez Muzeum statusu muzeum rejestrowego, rozpoczęto przygotowania mające na celu zmianę statutu i ujednoczenie struktury Muzeum Miejskiego do struktury muzeów narodowych. Celem opracowywanych rozwiązań racjonalizatorskich objęty został w pierwszej kolejności proces zarządzania zbiorami.

Realizowano zadania mające na celu sprostanie wszystkim wymaganiom stawianym muzeom rejestrowym. Były to między innymi: zewnętrzna opieka konserwatorska i cykl szkoleń podnoszących kompetencje pracowników merytorycznych, podjęcie przez pracowników (3 osoby) podyplomowych studiów muzealnych w celu zwiększenia ich kwalifikacji muzealnych.

Uporządkowano kwestię Centrum Edukacji Regionalnej. Na mocy decyzji Prezydenta Miasta zadania realizowane przez Centrum Edukacji Regionalnej przekazane zostały Miejskiemu Ośrodkowi Kultury. Takie rozwiązanie pozwoliło na poprawienie proporcji zatrudnienia pomiędzy pracownikami merytorycznymi a grupą edukatorów, co wynika z wytycznych dla muzeów rejestrowych.

W ramach funkcjonowania kontroli zarządczej specjalnym nadzorem objęto obszary: zadania delegowane i zarządzanie ryzykiem. Działania zarządcze objęły: rozliczenie ryzyka, kontrolę i rozliczenie zadań priorytetowych oraz delegacji uprawnieniowo-zadaniowych.

4. Analityka ekonomiczna

Zakres analizy obejmuje lata 2015-2019. Pod uwagę wzięte zostały wielkości:

- dotacji podmiotowej,
- dotacji celowej,
- przychodów własnych,
- wydatków bieżących.

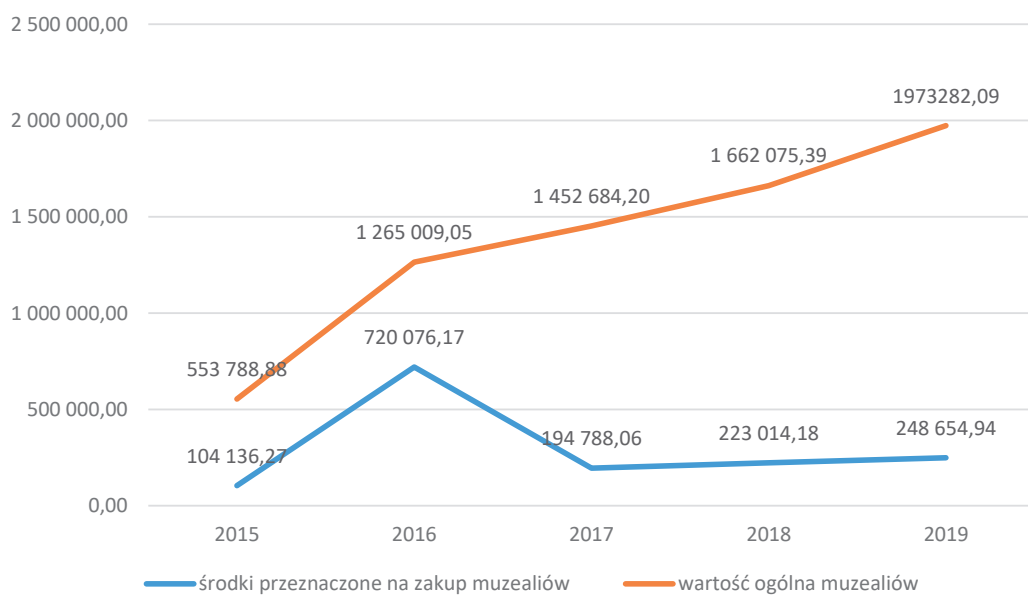
Składniki te pozwalają w pełni opisać skuteczność działania instytucji. Pozwalają jednocześnie na uchwycenie ważnych z punktu widzenia funkcjonowania instytucji zjawisk.

Na decyzje inwestycyjne (rozumiane jako działania długoterminowe), których realizację zapewnia dotacja celowa składają się:

- wydatki na wykup 1/10 obiektu nowego zgodnie z umową dzierżawy oraz przyrzeczenia sprzedaży,
- wydatki na remont magazynu AZE,
- wydatki na zakup muzealiów (projekt „Organizacja wystaw stałych”).

Decyzje operacyjne (wydatki na działalność operacyjną – realizację wystaw, projektów itp.) i decyzje finansowe (wydatki na działalność podstawową – zakup eksponatów, wyposażenie magazynów, zabezpieczenie zbiorów itp.) realizowane są z dotacji podmiotowej.

Głównym celem zarządzania finansami muzeum jest wzrost jego wartości, na który składa się przede wszystkim wartość zgromadzonych kolekcji, w mniejszym maksymalizacja dochodów, co wynika z ustawy o muzeach.

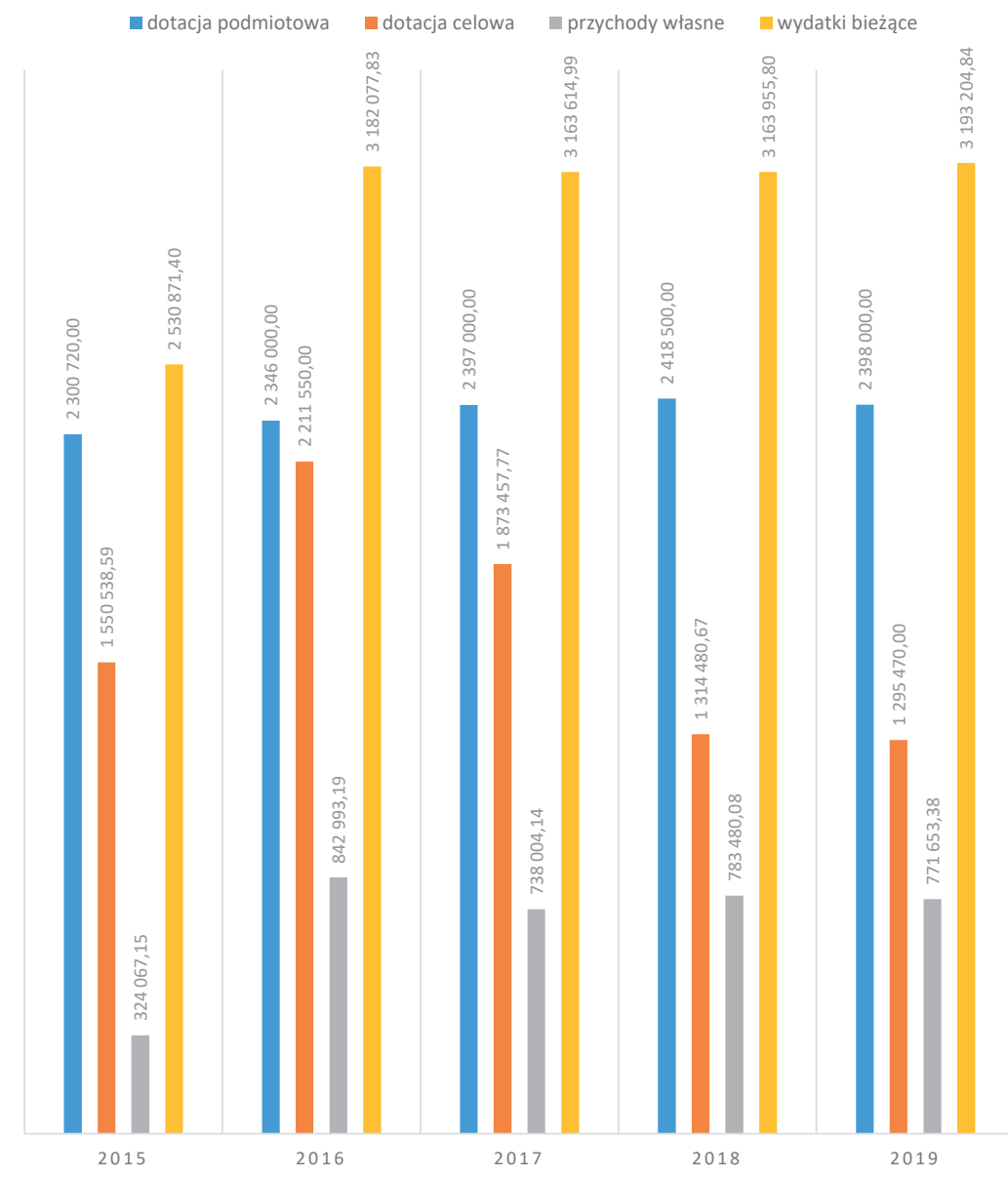

Uwaga:

Zauważalny skok środków przeznaczonych na zakup muzealiów w roku 2016 wynika z zakończenia projektu „Organizacja wystaw stałych”.

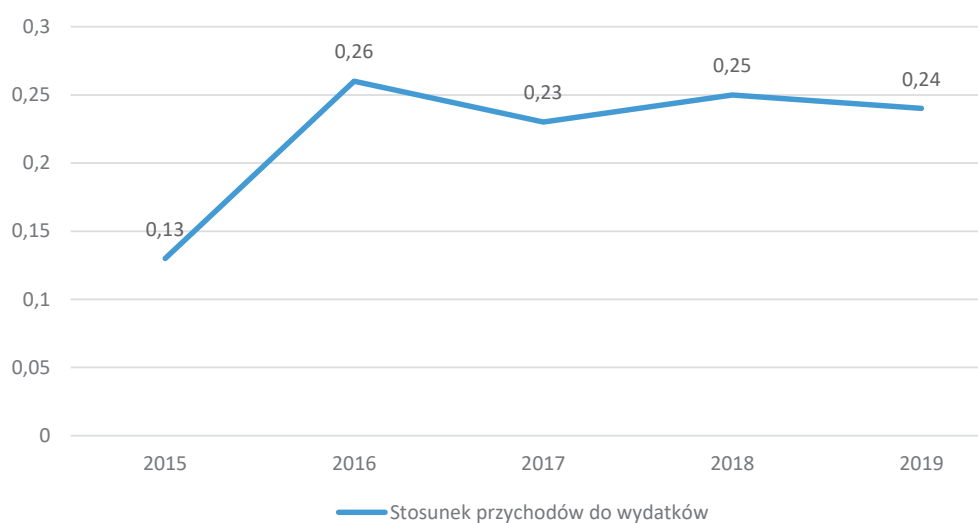
Finanse Muzeum w okresie od roku 2017 do roku 2019 cechuje stabilność, a poszczególne komponenty opisujące ich stan wykazują brak dynamiki. Zmiany obserwowane na poziomie dotacji celowej wynikają z zakończenia projektów oraz zmniejszenia kwoty potrzebnej na zabezpieczenie inwestycji.

Stabilność finansów wynika z zakończenia procesu budowy muzeum i organizacji wystaw stałych oraz ustawienia organizacyjnego działalności.

WSKAŹNIKI POMIARU EFEKTYWNOŚCI I SKUTECZNOŚCI

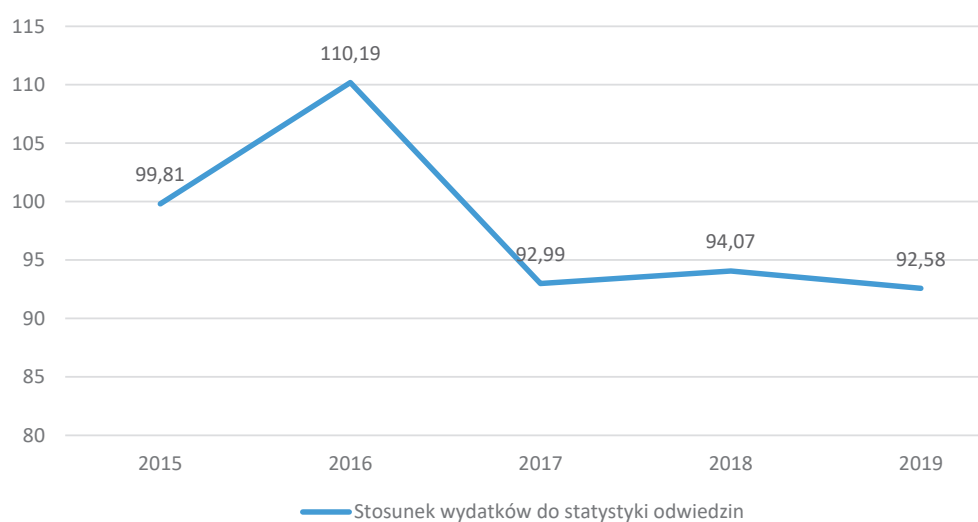
Wskaźnik skuteczności operacyjnej

Uwaga:

Należy obserwować wskaźnik pod kątem jego dynamiki, która może sugerować odejście od rozwiązań i narzędzi wypracowanych w roku 2017. Wskaźnik powinien wykazywać tendencję rosnącą.

Wskaźnik efektywności

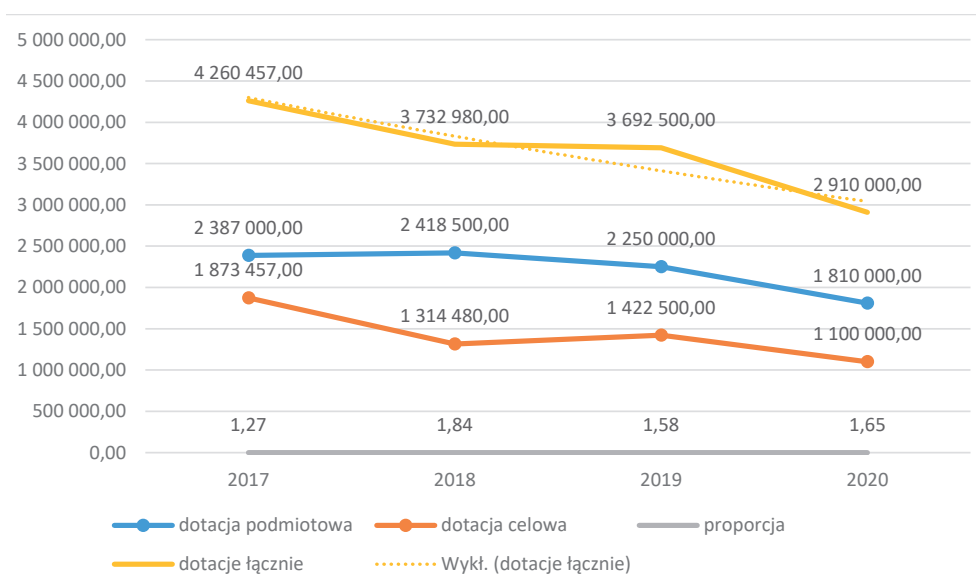
Uwaga:

Malejąca wielkość wskaźnika wskazuje na wzrost efektywności i jakości pracy Muzeum. Należy utrzymać tendencję.

Zagrożenia wynikające z wpisu do Państwowego Rejestru Muzeów

Warunki zapewniające wypełnianie przez instytucję zadań przewidzianych w ustawie i statucie precyzuje Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 20 czerwca 2001 r. w sprawie zasad i trybu prowadzenia Państwowego Rejestru Muzeów, warunków i trybu dokonywania wpisów w Rejestrze oraz okoliczności, w jakich można zarządzić kontrolę w celu ustalenia, czy muzeum spełnia nadal warunki wpisu do Rejestru (Dz.U. 2001 nr 72 poz. 753).

Jednym z warunków jest utrzymanie przynajmniej na tym samym poziomie środków finansowych na utrzymanie i rozwój muzeum (§ 5 ust. 2 pkt 3). Ich zmniejszenie stanowi podstawę do skreślenia muzeum z PRM.

Uwagi:

- spadek poziomu dotacji celowej pomiędzy rokiem 2017 a 2018 wynika z zakończenia inwestycji „Organizacja wystaw stałych”
- w roku 2019 przesunięto środki z dotacji celowej na podmiotową w celu zachowania środków na działalność operacyjną
- w roku 2020 obniżono dotację podmiotową w związku z reorganizacją struktury (przekazanie zadań CER)

Wnioski:

wielkość dotacji (łącznie) powinna wynosić w 2019	
po odjęciu środków przeznaczonych na CER (300 000,00 zł)	3 392 500,00 zł
<hr/>	<hr/>
wielkość dotacji przyznanych (łącznie)	3 010 000,00 zł
<hr/>	<hr/>
zmniejszenie	382 500,00 zł

5. Analityka statystyczna

Na ogólną roczną statystykę odwiedzin składają się (w rozumieniu ilości zwiedzających i odbiorców):

- wystawy w siedzibie Muzeum,
- wystawy objazdowe / zewnętrzne,
- działalność pozawystawiennicza (odczyty, prelekcje, spotkania, seanse filmowe, koncerty, konkursy, warsztaty, imprezy plenerowe, lekcje muzealne, sesje i seminaria naukowe)¹
- imprezy cykliczne.

---

1 Z uwagi na sposób rozliczania, imprezy cykliczne zostały wliczone w statystykę zwiedzających.

Zgodnie z zestawieniami przygotowanymi dla GUS, roku 2019 z oferty Muzeum skorzystało łącznie **40 119 osób**, w tym zwiedzających (wszystkie w siedzibie i zewnętrzne) było **10 406**, z oferty edukacyjnej i kulturalnej skorzystało **24 086** odbiorców, a muzealne wystawy objazdowe zobaczyło **5 627** osób.

W roku 2019 z oferty Muzeum Miejskiego bezpośrednio (w siedzibie) skorzystało 29 700 odbiorców, w tym:

- z działalności wystawienniczej	5 464 osoby,
- z działalności edukacyjnej	22 992 osoby,
- z działalności kulturalnej	1 244 osób.

Różnica 150 osób, która widoczna jest pomiędzy zestawieniem GUS a statystyką własną wynika ze sposobu kwalifikacji statystyki Nocy Muzeów – GUS ujmuje dane w dziale „Zwiedzający”, zaś Muzeum w działalności kulturalnej.

Uwaga: pojęcie wystawy obejmuje własne wystawy stałe i czasowe, nie uwzględnia wystaw objazdowych i zewnętrznych.

Analiza

* za korzystających z oferty uważa się odbiorców wszystkich form działalności Muzeum

** za korzystających z innych form działalności uważa się odbiorców oferty kulturalnej

Z oferty Muzeum skorzystało 40 119 odbiorców, w tym z oferty bezpośredniej 29 700, z wystaw objazdowych 5627, z ekspozycji zewnętrznych 4 792.

W stosunku do roku 2018 nastąpił **wzrost statystyki korzystających z oferty Muzeum o 6 486 osób**, przy czym uwzględnić należy fakt, że statystyka odbiorców budowana jest od roku 2016 również poprzez ekspozycję zewnętrzną w postaci posągów w ramach projektu „Wielcy polskiego poznawania świata”.

Na podstawie obserwacji własnych i przeglądu raportów monitoringowych szacuje się, że średnio dziennie z tej formy oferty skorzystały cztery osoby. W ostatecznym podsumowaniu w skali roku daje to liczbę 1 460 odbiorców.

Dodatkowo w roku 2019 Muzeum realizowało w Muzeum Ognia, w Kinie na Starówce, na Rynku oraz przed siedzibą dodatkowe ekspozycje czasowe, które w sumie obejrzały 3 332 osoby.

Na uwagę zasługuje **wzrost korzystających z oferty wystawienniczej o 57,63%** (5 911 osób), co jest rezultatem wzrostu odwiedzin wystaw stałych i czasowych w siedzibie oraz organizacji wystaw zewnętrznych w instytucjach i miejscach o dużym przepływie odwiedzających (Kino na Starówce i Muzeum Ognia, Rynek). Statystyka wystaw zewnętrznych stanowi 46,72% ogólnej statystyki wystawienniczej.

Zauważalny jest **spadek statystyki będącej efektem oferty kulturalnej o 61,66%** (2 001 osób).

Spadek jest bezpośrednim efektem zmian zarządczych związanych z aplikacją do statusu muzeum rejestrowego (3 osoby zostały wyłączone z działań związanych z budową oferty kulturalnej).

Bez wątplenia największy wpływ na statystykę Muzeum ma działalność edukacyjna, szczególnie edukacja CER. Zauważyć da się jednak pewna prawidłowość, która wskazuje na wyczerpanie możliwości zwiększenia liczby odbiorców CER. W roku 2019 **z oferty edukacyjnej skorzystało o 7,2% mniej odbiorców** (1 783 osoby).

Uwaga:

Przekazanie zadań CER Miejskiemu Ośrodkowi Kultury skutkować będzie znacznym spadkiem statystyki edukacyjnej w roku 2020, ale pozwoli na uporządkowanie działań edukacyjnych w Muzeum.

Muzeum wirtualne

Muzeum było obecne w przestrzeni wirtualnej wykorzystując 3 witryny internetowe:

stronę własną	muzeum.zory.pl
strony wystaw stałych	polskiepoznawanieswiata.pl / naszatozsamosc.pl

Dodatkowo administruje stroną Kongresu Afrykanistów Polskich:
kongresafrykanistyczny.pl.

Użytkownicy:

polskiepoznawanieswiata.pl	10 884
naszatozsamosc.pl	5 364
muzeum.zory.pl	17 851

W roku 2019 odnotowano

odwiedziny stron muzealnych	13 038
liczba odsłon	39 221

Odbiorcy ogółem

Wszyscy użytkownicy
100,00% Użytkownicy

1 sty 2015 - 31 gru 2019

Ogółem

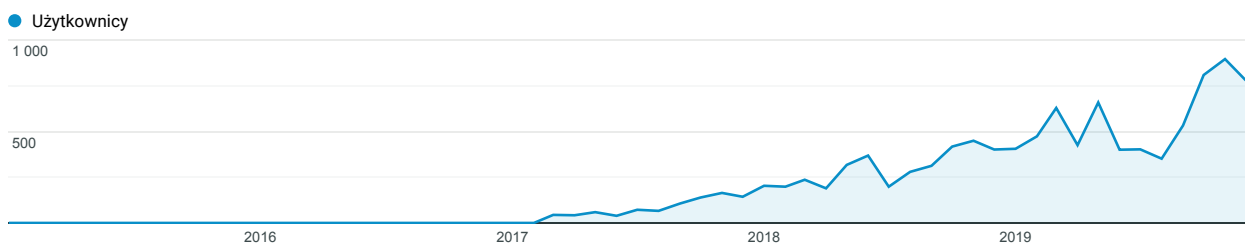

Odbiorcy ogółem

Wszyscy użytkownicy
100,00% Użytkownicy

1 sty 2015 - 31 gru 2019

Ogółem

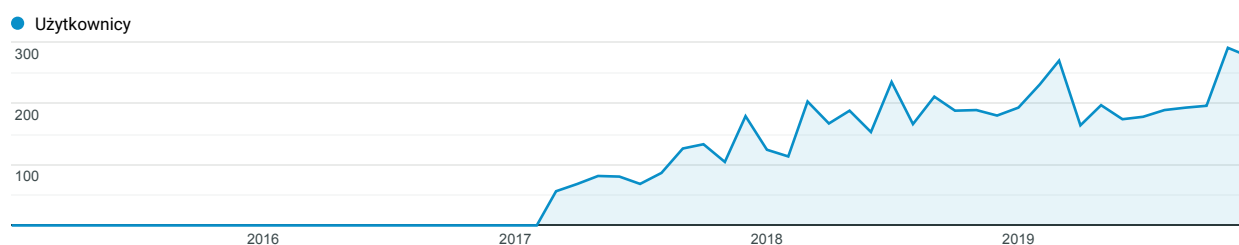

Odbiorcy ogółem

Wszyscy użytkownicy
100,00% Użytkownicy

1 sty 2015 - 31 gru 2019

Ogółem

2015-2019 KAP

Wszyscy użytkownicy
100,00% Użytkownicy

1 sty 2015 - 31 gru 2019

Ogółem

Analityka

- Od roku 2016 zauważalny jest spadek użytkowników witryny muzealnej. Tendencja ta uzasadniona jest intensyfikacją działań na portalach społecznościowych, przede wszystkim FB.
- Tendencję wzrostową wykazują strony wystaw „Polskie poznawanie świata” i „Nasza tożsamość”. Na uwagę zasługuje fakt, że proporcja zainteresowania pomiędzy nimi wynosi 2:1.
- Średnia roczna oglądalność witryn wystaw wzrasta w sposób zauważalny, choć z różną dynamiką.

Wnioski

- Należy zastanowić się nad możliwościami zwiększenia zasięgu oddziaływania witryn za pomocą udostępnienia informacji w językach obcych. Jest to tym bardziej zasadne, że strony odnotowują wejścia użytkowników z innych stref językowych.
- Analiza zmian powinna być prowadzona w sposób ciągły. Wartości powinny być porównywane przynajmniej w systemie rocznym.
- Analiza powinna obejmować również działalność na portalach społecznościowych (FB, Instagram).

6. Zarządzanie zbiorami

W związku z otrzymaniem statusu muzeum rejestrowego, realizowano konsekwentnie wytyczne „Polityki zarządzania zbiorami”. W sposób szczególny traktowano monitoring stosowania procedur i sposób prowadzenia akcesji. Wzmocniono nadzór nad obiegiem dokumentacji, ruchem wewnętrznym obiektów oraz nad informacją wprowadzaną do systemu ewidencji muzealnej MONA i wypożyczeniami.

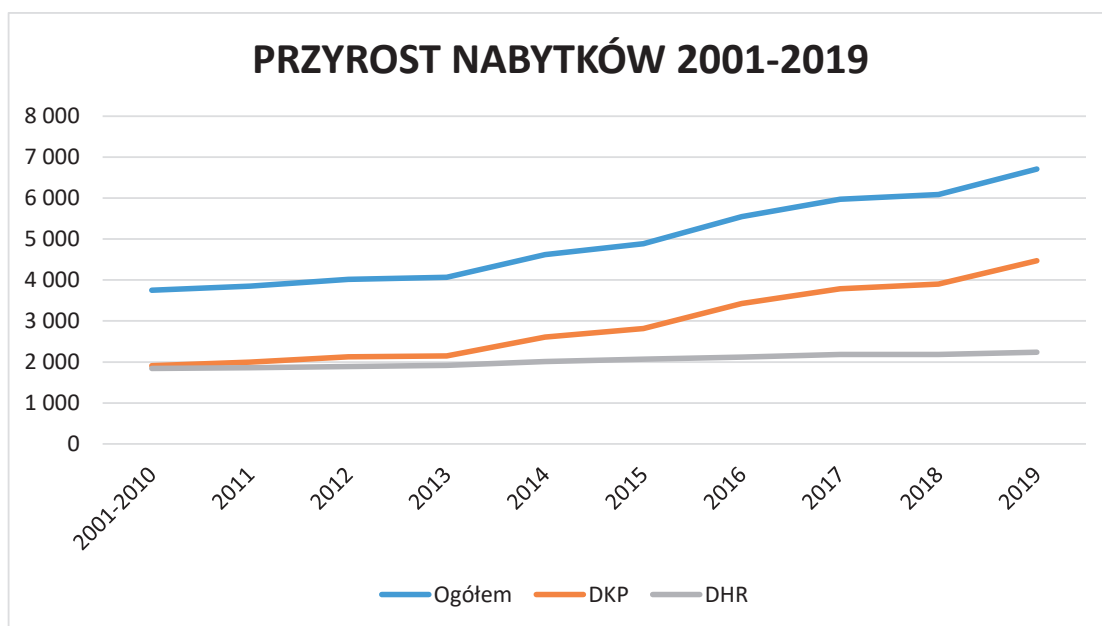
Postęp prac w zakresie monitorowania opracowywania zbiorów, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 30 sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach oraz własnymi przepisami, nadzorowało Kolegium ds. opracowywania zbiorów.

Za realizację polityki zarządzania zbiorami odpowiadał główny inwentaryzator, pełniący jednocześnie funkcję zastępcy dyrektora. Takie rozwiązanie pozwoliło na bezpośredni nadzór nad wszystkimi procedurami obowiązującymi w Muzeum.

Z uwagi na dynamicznie rozwijający się zasób i konieczność wzmożonego nadzoru nad funkcjonowaniem procedur oraz znaczne zwiększenie obowiązków inwentaryzatorskich, zdecydowano o rozdzieleniu stanowisk.

Zbiory

Na koniec 2019 roku Muzeum posiadało **6 710 muzealiów** (rozumianych jako sztuki inwentarzowe) wpisanych pod 6 013 pozycjami inwentarzowymi w księgach muzealnych. Zbiory zostały sklasyfikowane zgodnie z wytycznymi GUS.

Oba działy zgromadziły odpowiednio: 4 002 obiekty etnograficzne, 843 numizmaty, 913 obiektów sztuki, 321 obiektów o walorze historycznym, 266 militariów, 182 archiwalia, 91 obiektów archeologicznych, 58 obiektów techniki, 8 fotografii, 14 obiektów przyrodniczych oraz 10 innych – zgodnie ze statystyką GUS.

Zauważalne w roku 2013 zróżnicowanie pomiędzy wielkością nabytków działowych wynika z rozpoczęcia budowy kolekcji w związku z programem wystawienniczo-naukowym „Polskie poznawanie świata”.

Rok	Ogółem	DKP	DHR
2001	623	177	446
2002	1 251	328	923
2003	1 339	329	1 010
2004	1 799	454	1 345
2005	2 747	1 210	1 537
2006	2 951	1 309	1 642
2007	3 126	1 407	1 719
2008	3 380	1 611	1 769
2009	3 613	1 813	1 800
2010	3 752	1 910	1 842
2011	3 855	1 996	1 859
2012	4 016	2 129	1 887
2013	4 069	2 151	1 918
2014	4 620	2 607	2 013
2015	4 885	2 813	2 072
2016	5 547	3 425	2 122
2017	5 971	3 785	2 186
2018	6 088	3 901	2 187
2019	6 710	4 472	2 238

Pozyskiwanie zbiorów

W roku 2019 zbiory pozyskiwane były poprzez zakupy w kraju i za granicą oraz dary.

Zrealizowano **64 akcesje w formie zakupów**, w tym 9 na podstawie umów kupna-sprzedaży od osób prywatnych oraz **7 akcesji w formie darowizny**.

W wyniku akcesji zakupiono łącznie **510 obiektów** oraz przyjęto dar **112 obiektów**.

W stosunku do roku poprzedniego (117 obiektów), **ilość nabytków uległa zwiększeniu o 505 obiektów**, co jest bezpośrednim efektem intensyfikacji prac nad budową kolekcji buriackiej i jakuckiej.

W roku 2019 prowadzono konsekwentną politykę zakupu muzealiów do zbiorów własnych. Kolekcje rozbudowywano przede wszystkim z myślą o obiektach, które zastąpią eksponowane w ramach wystawy depozyty, a jednocześnie stanowić będą unikaty w skali polskiego muzealnictwa.

Rozbudowywano przede wszystkim dwie kolekcje – buriacką (177 obiektów) i jakucką (65 obiektów) – z myślą o przygotowywanych projektach poświęconych polskim badaczom – Edwardowi Piekar-skemu i Benedyktowi Dybowskiemu.

Wszystkie akcesje zostały zaewidencjonowane w systemie ewidencji muzealnej MONA i rozliczone. Salda GI i DK zostały pozytywnie zestawione.

**DZIAŁALNOŚĆ
OPERACYJNA**

1. Programy naukowo-wystawiennicze

NASZA TOŻSAMOŚĆ

Autorzy koncepcji: dr Lucjan Buchalik, Jacek Struczyk

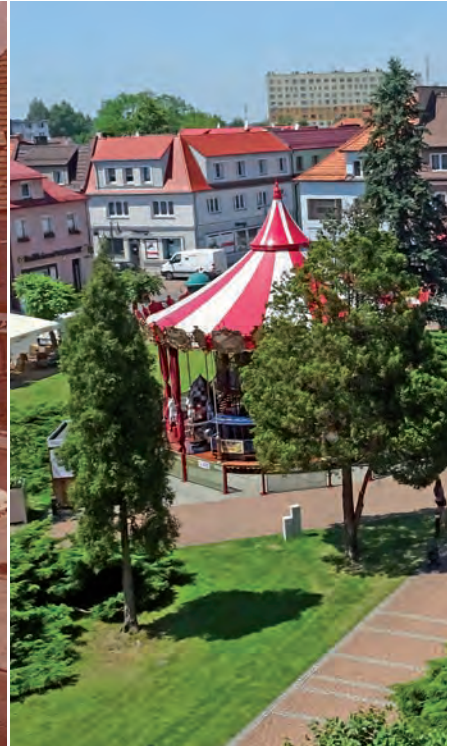
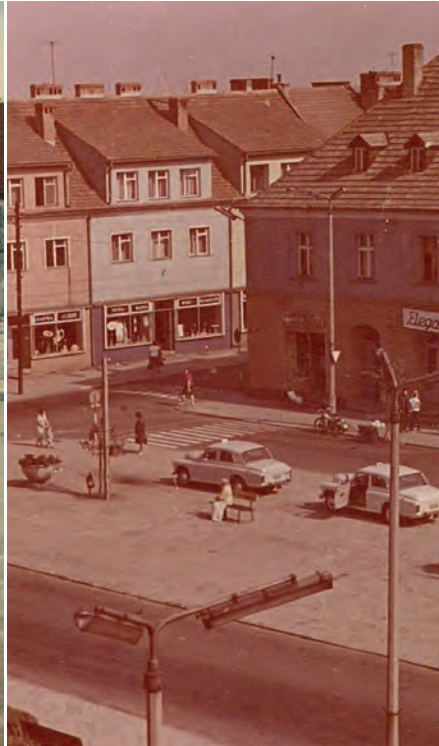
Kurator wystawy stałej: Jacek Struczyk

Autor wystawy wirtualnej: Katarzyna Podyma

Program *Nasza tożsamość* obejmuje działania z zakresu różnych nauk i sztuk. Pomyślany został jako swoista ścieżka poznania, wejścia w rejony, których na co dzień dotykamy w sposób mniej lub bardziej świadomy.

Nasza tożsamość to program opracowany z myślą o lokalnej społeczności, ale jego charakter ma znamiona uniwersalności. Dotyka aktualnego tematu, a współczesne zjawiska postmoderny

potwierdzają słusność prowadzenia dialogu na ten temat. Zarówno brak świadomości własnej tożsamości, ale również jej wypaczone rozumienie, skutkują poważnymi zakłóceniami w komunikacji społecznej. Program pokazuje, że przyglądamy się sobie, swojej historii, przyglądamy się innym, aby zrozumieć sens i dać odpowiedź na pytanie „Kim jestem?”. Program jest więc zarówno efektem badań naukowych, jak i pretekstem do ich kontynuacji.

Program został uruchomiony w roku 2016 oddaniem do dyspozycji odbiorców wirtualnej ścieżki wystawowej. Wirtualne odwzorowanie programu wynikało z chęci:

- wykorzystania walorów wystawy i jej wewnętrznych podziałów w celu podkreślenia kontekstu historyczno-etnograficznego prezentowanych eksponatów,
- rozbudowy narracji wystawowej w celu pełnego i rzetelnego przekazu naukowego,
- stworzenia portalu informacyjnego – leksykonu wiedzy o znaczeniu lokalnym i regionalnym,
- umożliwienia dostępu do eksponatów i wiedzy o nich szerokiej grupie odbiorców,
- stworzenia odpowiednika informacji o eksponatach i ekspozycji dla dzieci i młodzieży,
- wykorzystania eksponatu jako komentarza do programu naukowego.

Program *Nasza tożsamość* łączy zadania z zakresu wystawiennictwa muzealnego i informacji o zbiorach. Spełnia zadania popularyzatorsko-naukowe oraz edukacyjne.

Od roku 2017 realizowany jest poprzez kolejne działania: wystawę stałą, wystawy czasowe, projekty wystawienniczo-kulturoznawcze oraz spotkania i wykłady.

Program jest działaniem wielowątkowym o charakterze społecznym. Ma stanowić początek drogi odbiorcy do poznania „własnej tożsamości”.

POLSKIE POZNAWANIE ŚWIATA

Autorzy koncepcji: dr Lucjan Buchalik, Katarzyna Podyma

Kurator wystawy stałej: dr Lucjan Buchalik

Autor wystawy wirtualnej: Katarzyna Podyma

Muzeum Miejskie w Żorach jest inicjatorem ogólnopolskiego programu wystawienniczo-naukowego pod nazwą *Polskie poznawanie świata*. Celem programu jest stworzenie na mapie polskiej nauki miejsca poświęconego historii polskich badań pozaeuropejskich i polskim badaczom w zakresie nauk humanistycznych, przede wszystkim etnologii, antropologii kulturowej oraz archeologii.

Program jest ważny z uwagi na zakres gromadzonej i udostępnianej informacji, gromadzone kolekcje i realizowane w powiązaniu z nimi projekty.

Program jest efektem analiz naukowych Muzeum nad stanem wiedzy o polskich badaczach i naukowcach prowadzących badania związane z kulturami pozaeuropejskimi, takich jak chociażby Bronisław Piłsudski, Wacław Sieroszewski, Benedykt Dybowski czy Bronisław Malinowski. Znajduje on również przełożenie informacyjne na stan posiadania polskich muzeów – niewielką ilość muzealiów ilustrujących prowadzone przez Polaków prace badawcze.

W ramach programu przewidziana jest organizacja wystaw, stworzenie bazy polskich badaczy i ich osiągnięć oraz działania popularyzatorsko-naukowe, takie jak konferencje i wydawnictwa. Ważnym aspektem programu jest nie tylko jego wielowymiarowość, ale również ciągłość w czasie, ponieważ program uwzględniając najnowsze badania nie jest zamknięty historycznie.

Autorami programu są naukowcy i badacze współpracujący przy jego realizacji. Wraz z rozwojem sieci współpracujących fachowców, program będzie rozbudowywany i aktualizowany.

Kontent programowy został udostępniony w Internecie, jest ogólnodostępny i bezpłatny, a jego zakres oddziaływania w zasadzie nieograniczony. W planach jest nie tylko przełożenie jego wartości na język angielski, ale również oddanie do dyspozycji wersji dla dzieci.

W ramach programu realizowany jest projekt *Wielcy polskiego poznawania świata*. Idea przedstawienia postaci, których wkład w rozwój wiedzy o świecie i jego kulturach jest niezaprzeczalny,

stała się podstawą koncepcji „wyjścia” poza mury Muzeum oraz internetowe ramy. Pierwszoplanowe działanie polega w tym przypadku na zagospodarowaniu otoczenia Muzeum poprzez wkomponowanie w krajobraz miasta rzeźb upamiętniających „bohaterów” programu *Polskie poznawanie świata*.

2. Wystawy

FOTO SZCZEPAŃSKI. SZTUKA DAWNEJ FOTOGRAFII

charakter wystawy: społeczno-historyczna

czas ekspozycji: 28.02–20.05.2019

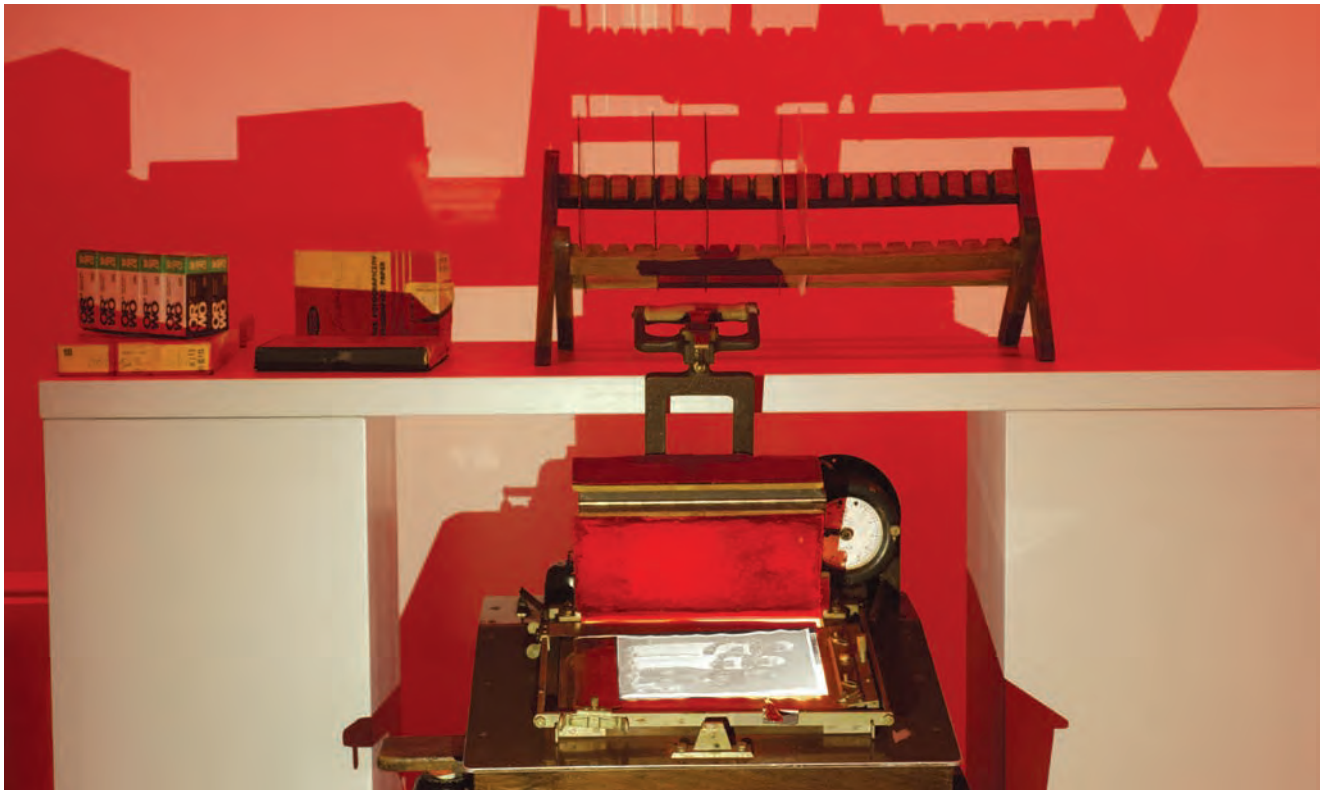
autor scenariusza: Michalina Szczepańska

kuratorzy: Michalina Szczepańska, Jacek Struczyk

W związku z otwarciem wystawy stałej *Nasza tożsamość* rodzina Szczepańskich, prowadząca w Żorach zakład fotograficzny nieprzerwanie od 1949 r., przekazała w depozyt niespełna stuletni aparat skrzynkowy, którym fotografował Władysław Szczepański – założyciel rodzinnej firmy *Foto Szczepański*.

Idea prezentowania pojedynczych, wybranych obiektów oraz historii z nimi związanych ograniczona była scenariuszowo do *Szuflandii* i zakładała ich czasowe eksponowanie. W przypadku okazałego, stuletniego aparatu fotograficznego idea przerodziła się nie tylko w pełnowymiarową wystawę czasową, ale też w projekt wystawienniczo-edukacyjny. Było to możliwe dzięki zaangażowaniu pani Michaliny Szczepańskiej, która przeglądając spuściznę po swoich dziadkach, w skład której wchodziły archiwalne fotografie studyjne i plenerowe żorzan z lat 50-80. XX w., wyposażenie zakładu oraz oryginalny, analogowy sprzęt fotograficzny, postanowiła zorganizować wystawę czasową.

Scenariusz wystawy uwzględnił społeczny aspekt działalności zakładu, w którym od 1949 r. przez kolejnych 40 lat uwieczniane były najważniejsze momenty z życia miasta i jego mieszkańców. Inicjatorka przedsięwzięcia i autorka scenariusza – pani Michalina Szczepańska tak ją charakteryzowała: „Celem wystawy jest pokazanie pracy fotografa analogowego – od przygotowania osoby fotografowanej do pozowania, przez wykonanie jej zdjęcia, wywoływanie negatywu i retuszowanie go, do stworzenia pozytywu. Przedstawione są stosowane wówczas metody produkcji fotograficznej, używane narzędzia i maszyny oraz rola samego fotografa jako osoby dokumentującej najważniejsze momenty z życia mieszkańców miasta. Wystawa jest historią pracowni fotograficznej *Foto Szczepański* od 1949 r. do lat 80. Wykonane w niej i prezentowane zdjęcia ślubne, chrzty, roczki, komunie i inne mają dodatkowy walor etnograficzny – pokazują zwyczaje, sposób ubierania się i charakter żorzan w tamtym czasie (...)”.

WYSTAWA ON<+=>ONA

charakter wystawy: ekspozycja sztuki współczesnej

czas ekspozycji: 6.06-18.08.2019

autor scenariusza: Anna Flaga

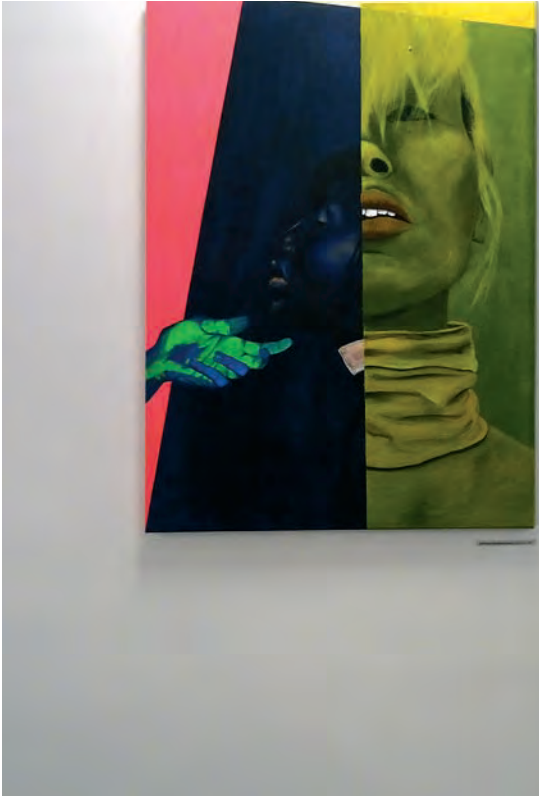
kurator: Anna Flaga

Celem wystawy była idea promocji sztuki oraz integracja środowiska twórczego poprzez dialog i konfrontację, zaś kluczem do myślenia o ekspozycji – temat człowieka i jego tożsamość. W ten sposób wystawa stała się pretekstem do osobistych rozważań nad stanem społeczeństwa, źródłem poszukiwań stereotypów płci – różnic i cech wspólnych, związku, jaki między nimi zachodzi oraz miejsca w zbiorowości, jakie zajmują. Użyte w tytule wystawy znaki „<+=>” miały zachęcić do interpretacji tematu i postawienia pytania: Kto jest ważniejszy – kobieta czy mężczyzna? Kto bardziej kocha? Czy można kochać bardziej?

W wystawie udział wzięło 29 artystów z różnych ośrodków w kraju, którzy zaprezentowali 97 prac zróżnicowanych pod względem zastosowanych technik i środków formalnych. Można w nich było odnaleźć poszukiwanie nowych rozwiązań zależności pomiędzy formą a treścią zamkniętą najczęściej w symbolu. Obrazy odwoływały się zarówno do seksualności i zmysłowości, jak i duchowości, zaznaczając jednocześnie przynależność do miejsca, czasu i przestrzeni. Sięgały po tematy trudne, takie jak poszukiwanie tożsamości i swojego miejsca w świecie oraz identyfikacji płci.

Wystawa była elementem projektu „Konfrontacje 2019”.

KOLEKCJONER ŚWIATÓW

charakter wystawy: etnograficzno-podróżnicza

czas ekspozycji: 20.09.2019–31.01.2020

autor scenariusza: Katarzyna Podyma

kurator: Katarzyna Podyma

Wystawa stanowiła element polityki wystawienniczej Muzeum Miejskiego w Żorach, w ramach której realizowany jest cykl *Colligo ergo sum. Kolekcjonuję, więc jestem* prezentujący prywatne kolekcje etnograficzne. Celem realizacji jego założeń programowych jest zachęcenie kolekcjonerów do przekazywania swoich zbiorów do Muzeum oraz zwrócenie uwagi odbiorcy na korzyści płynące z kolekcjonerstwa. W tym zakresie wystawa stanowiła źródło projektu edukacyjnego dedykowanego dzieciom, młodzieży i dorosłym.

Wystawa *Kolekcjoner światów* prezentowała wybrane obiekty z kolekcji lekarza – Henryka Mazurka pozyskanej w trakcie licznych wyjazdów na misje organizacji „Médecins Sans Frontières (MSF) International” (2005-2018). Na kolekcję składały się obiekty zróżnicowane pod względem charakteru, typologii i pochodzenia. Z uwagi na założenia merytoryczne, na wystawie zaprezentowana została część kolekcji (108 obiektów). Na ekspozycji zastosowano nowoczesne rozwiązania w celu podkreślenia form i detali obiektów, ale również stworzenia przestrzeni kolekcjonerskiej, która odkrywała kolekcję w zróżnicowany sposób. Prosta scenografia zabudów odwoływała się do pochodzenia kolekcji poprzez zrytmizowany układ linii poziomych i pionowych (rytmy Afryki).

Patronat honorowy nad wystawą objęły Ambasada Algierii w Warszawie i Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Algierze.

L'ART / NOUVEAU / ŻORY

charakter wystawy: ekspozycja sztuki współczesnej

czas ekspozycji: 2.11-11.11.2019

autor scenariusza: Anna Flaga

kurator: Anna Flaga

miejsce prezentacji: Montceau-les-Mines

Wystawa była znakomitą okazją do wymiany myśli, a przede wszystkim celebracji sztuki zarówno dla artystów żorskich, jak i społeczności polskiej we Francji oraz artystów z Montceau.

Na ekspozycję złożyło się 97 prac 13 artystów żorskich. Były to między innymi pejzaże w technice pasteli, rysunki architektury sakralnej i zabytków, malarskie impresje w technice temperowej, obrazy realistyczno-impresjonistyczne, ale również abstrakcje, grafiki w technice cyfrowej, fotografie artystyczne i rzeźbiarskie formy ceramiczne.

Ekspozycja była realizowana w ramach projektu wystawienniczo-edukacyjnego *Konfrontacje 2019*.

Patronat nad wystawą objął Prezydent Miasta Żory – Waldemar Socha i Mer Montceau-les-Mines – Marie-Claude Jarrot. Finansowo wystawę wsparli: Katowicka Specjalna Strefa Ekonomiczna i Crédit Mutuel.

3. Projekty

FOTO SZCZEPAŃSKI – SZTUKA DAWNEJ FOTOGRAFII

czas realizacji: 28.02–20.05.2019

Projekt edukacyjny *Foto Szczepański – sztuka dawnej fotografii* towarzyszył wystawie czasowej o tym samym tytule, która stanowiła element programu wystawienniczo-naukowego *Nasza tożsamość*.

Projekt miał charakter społeczny. Zajęcia podkreślały dokumentacyjną wartość fotografii, jej znaczenie zarówno dla pojedynczych osób, jak i lokalnej społeczności. Były źródłem informacji dotyczących technicznej strony robienia zdjęć, zmian zachodzących w warsztacie i technikach fotograficznych.

Na bazie projektu zorganizowano *Noc Muzeów* i muzealne stanowisko podczas *Festiwalu Nauki i Techniki w Żorach*.

KONFRONTACJE

czas realizacji: 6.06–18.08.2019

Projekt Konfrontacje powiązany był z wystawą sztuki ON.ONA, która stała się inspiracją do spotkań, lekcji i wykładów, warsztatów oraz konkursu plastycznego.

Konfrontacje rozpoczął wykład dr. hab. Piotra Ciesielskiego – kierownika Pracowni Obrazu w Przestrzeni Wydziału Grafiki i Malarstwa ASP w Łodzi – „Wiek Awangardy. Gabinet osobliwości”, który wyznaczył priorytety projektu w zakresie sztuki współczesnej.

W ramach projektu zrealizowano: lekcje rysunku, warsztaty z monotypii, wakacyjne zajęcia dla dzieci oraz warsztaty z recydingu i kolażu. Podjęte działania miały rozwijać kreatywność i wyobraźnię, zachęcić do pracy twórczej i doskonalić warsztat plastyczny. W ramach projektu prowadzono edukację w zakresie historii sztuki.

Efektem projektu była wystawa pokonkursowa prac dzieci i młodzieży „Emocje”.

MAPA TOŻSAMOŚCI ŻOR – SPOŁECZNOŚĆ ŻYDOWSKA I JEJ ŚLADY W REGIONIE

czas realizacji: 7.09–11.12.2019

Projekt *Mapa tożsamości Żor – społeczność żydowska i jej ślady w regionie* powstał w oparciu o wątki tożsamościowe stanowiące oś wystawy *Nasza tożsamość*.

Punktem wyjścia dla rozważań o skomplikowanej tożsamości była postać Stefanie Zweig.

Projekt miał na celu zapoznanie mieszkańców Żor z bogatą, wielokulturową przeszłością miasta, w której istotną rolę odgrywała społeczność żydowska. Zadanie polegało na tym, by wśród mieszkańców Żor przywrócić świadomość istnienia miejsc związanych z dawnym życiem żydowskiej społeczności, stąd akcje zaplanowane zostały w przestrzeni miejskiej.

Przemyślana seria spotkań i warsztatów miała za zadanie przybliżyć przeszłość miasta, społeczne uwarunkowania, kulturę żydowską w różnych jej aspektach i podkreślić wagę lokalnej historii, również tej żyjącej w formie opowieści.

Efektem działań projektowych były materiały audiowizualne zainspirowane żorskimi miejscami pamięci, które zrealizowała młodzież z I LO im. Karola Miarki i z ZS nr 2 im. ks. Prof. Józefa Tischnera w Żorach, które umieszczone zostały w przestrzeni internetowej.

Partnerami projektu były: Kulturreferat für Oberschlesien, Fundacja Współpracy Polsko – Niemieckiej, Fundacja Kontrasty, Stowarzyszenie na Marginesie oraz Radio Żory.

KOLEKCJOMANIA

czas realizacji: 20.09.2019–31.01.2020

Projekt powstał w nawiązaniu do wystawy *Kolekcjoner światów*. Miał pokazać różne oblicza kolekcjonerstwa oraz zmierzyć się z pytaniem, dlaczego ludzie kolekcjonują, co daje im otaczanie się przedmiotami i jaki mają do nich stosunek.

Kolekcjomania była projektem o niezwykle szerokim zakresie tematycznym, którego trzon stanowiło zjawisko kolekcjonowania. Różnym jego aspektom poświęcony był cykl zajęć przeznaczony zarówno dla młodszej, jak i dorosłej publiczności.

Projekt miał za zadanie :

- wzbudzić zainteresowanie problemem kolekcjonerstwa,
- promować współpracę z muzeum jako instytucją, której głównym celem jest gromadzenie zbiorów,
- pokazać, że przedmiot jest nośnikiem informacji kulturowej, społecznej i politycznej,
- wzbudzić zainteresowanie nie tylko podróżowaniem, ale przede wszystkim poznaniem innych kultur,
- promować działania humanitarne na przykładzie misji „Médecins Sans Frontières” („Lekarze bez granic”) i kontaktów z kulturami lokalnymi,
- pokazać różnice i podobieństwa kulturowe w dobrze pojętym rozumieniu tolerancji,
- zaprezentować muzeum jako miejsce, gdzie przedmioty ożywają, jako miejsce spotkania z ciekawymi ludźmi, interesującego pod względem działań, konkurencyjnego w stosunku do popularnej oferty rynkowej.

Istotnym aspektem projektu była refleksja nad ekologicznym stanem planety i warsztaty z użyciem materiałów z recyklingu.

FESTIWAL FOTOGRAFII „PLENER”

czas realizacji: 20–27.09.2019

We współpracy z Fundacją Sztuka i Urzędem Miasta w Żorach zrealizowana została X edycja *Festiwalu fotografii Plener* pod tytułem *Stare fotografie. Proste historie*.

W ramach festiwalu zaprezentowano 3 wystawy:

- *Spojrzenie z oddali. Żory na starych pocztówkach* (20.09 – 31.12) – wystawa ze zbiorów muzealnych
- *Wujek Bubi* (21.09 – 17.10) – wystawa ze zbiorów prywatnych
- *Stare fotografie. Proste historie* (20.09 – 31.12) – wystawa stu archiwalnych fotografii z lat 70/90. XX w. z archiwum muzeum i zbiorów prywatnych

Festiwal był miejscem spotkań, prelekcji i wykładów.

W ramach projektu odbyły się:

- spotkanie z Mishą Kominek (Berlin), autorem książki „First Journey Home”
- warsztaty fotograficzne „Polaroid” w przestrzeni wystawy stałej *Nasza tożsamość*
- warsztaty fotografii dokumentalnej „Fotografujemy miasto”
- wykład dr Małgorzaty Szandały „Wątki fikcyjne w pracy z archiwaliami” oraz oprowadzanie kuratorskie po wystawie *Nocne niebo jest dla ptaków*

4. Wydawnictwa

Jan Delowicz

ZARYS DZIEJÓW LECZNICTWA W ŻORACH

charakter wydawnictwa: monografia poświęcona historii lecznictwa w Żorach

wydawca: Muzeum Miejskie w Żorach

miejsce i rok wydania: Żory 2019

ilość stron: 254

język publikacji: polski

AFRYKA - PASJA ŻYCIA

pod red. Ewy Prądyńskiej, Anna Szczepańska-Dudziak, Lucjana Buchalika

charakter wydawnictwa: księga pamiątkowa dedykowana prof. Jackowi Łapottowi z okazji 70. rocznicy urodzin, opracowanie zbiorowe zawierające wyniki badań polskich afrykanistów

wydawca: Muzeum Miejskie w Żorach

miejsce i rok wydania: Żory 2019

ilość stron: 404

język publikacji: polski

KOLEKCJONER ŚWIATÓW

pod. red. Lucjana Buchalika, Katarzyny Podymy

charakter wydawnictwa: katalog wystawy połączony z rozbudowanym komentarzem

wydawca: Muzeum Miejskie w Żorach

miejsce i rok wydania: Żory 2019

liczba stron: 174

język publikacji: polski, tłumaczenie wstępu na język francuski

Ireneusz Stajer

TOŻSAMOŚĆ. O LUDZIACH, KTÓRZY TWORZĄ ŚLĄSK

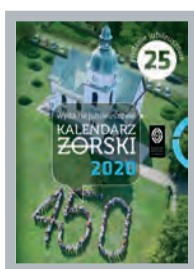
charakter wydawnictwa: popularyzujące wiedzę o regionie

wydawca: Muzeum Miejskie w Żorach

miejsce i rok wydania: Żory 2019

liczba stron: 292

język publikacji: polski

KALENDARZ ŻORSKI 2020

pod red. Lucjana Buchalika i in.

charakter wydawnictwa: materiały źródłowe do najnowszych dziejów Żor

wydawca: Muzeum Miejskie w Żorach

miejsce wydania: Żory

wydawnictwo periodyczne

liczba stron: 296

język publikacji: polski

KALENDARZ ŻORSKI 2020 DLA DZIECI

charakter wydawnictwa: materiały źródłowe do najnowszych dziejów Żor

wydawca: Muzeum Miejskie w Żorach

miejsce wydania: Żory

wydawnictwo periodyczne

liczba stron: 72

język publikacji: polski

5. Kalendarium

10.01.2019

Podróże z ciasteczkami: „O mądrej dziewczynie”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

17.01.2019

Prowincjonalny Ogród Sztuk: „W hołdzie wielkim mistrzom”
Prowadzenie: Anna Flaga

24.01.2019

Śladami Żorskich Zabytków: „Marsz śmierci – miejsce pamięci”
Prowadzenie: Tomasz Górecki

27.01.2019

Zabawkolandia: „Domek nie tylko dla lalek”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

14.02.2019

Śladami Żorskich Zabytków: „O średniowiecznych babach. z Żor i nie tylko”
Prowadzenie: Tomasz Górecki

11-24.02.2019

Ferie zimowe w muzeum
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Tomasz Górecki

17.02.2019
Zabawkolandia: „Piłka”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

28.02.2019
Wernisaż wystawy „Foto Szczepańscy – sztuka dawnej fotografii”
Kurator: Jacek Struczyk

28.02.2019
Podróże z ciasteczkami: „O chłopcu i zaczarowanej krainie”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

14.03.2019
Podróże z ciasteczkami: „Jak Mamba znalazł wielki skarb”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

21.03.2019
Śladami żorski zabytków: „Wielka tragedia wielkiego miasta”
Prowadzenie: Tomasz Górecki

24.03.2019
Zabawkolandia: „Gry podwórkowe”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

07.04.2019
Zabawkolandia: „Zabawy z jajkiem”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Danuta Kolarska

11.04.2019
Podróże z ciasteczkami: „Króliczek czy zajęczek”
Prowadzenie: Danuta Kolarska

18.04.2019
Śladami żorski zabytków: „Nie złożyli broni”
Prowadzenie: Tomasz Górecki

25.04.2019
Żorskie wspominki: „Sztuka dawnej fotografii”
Prowadzenie: Jacek Struczyk

5.05.2019
Zabawkolandia: „Poznajmy Żorka”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Danuta Kolarska

18.05.2019
Noc Muzeów 2019
Koordynator: Jacek Struczyk

23.05.2019

Podróże z ciasteczkiem: „Łakoma Burmistrzanka”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Danuta Kolarska

30.05.2019

Spotkanie muzealne: „Na ratunek muzeum i ludziom”
Prowadzenie: Lucjan Buchalik, Damian Pomocka

6.06.2019

Wernisaż wystawy „On.Ona”
Kurator: Anna Flaga

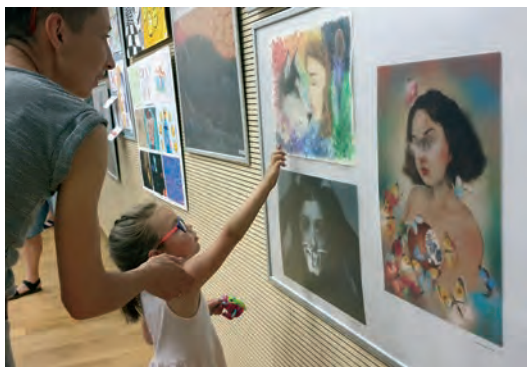
7.06.2019

Autorskie spotkanie muzealne: „Wokół wystawy On.Ona”. Spotkanie z artystą Piotrem Ciesielskim
Prowadzenie: Anna Flaga

9.06.2019

Zabawkolandia: „Leć latawcu”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Danuta Kolarska

11.06.2019

Spotkanie muzealne: „Od Powstań Śląskich do Okrągłego Stołu”
Prowadzenie: Tomasz Górecki

13.06.2019

Wernisaż pokonkursowej wystawy „Emocje”
Kurator: Anna Flaga

27.06.2019

Żorskie wspominki: „W samo południe. 30 lat temu w Żorach”
Prowadzenie: Tomasz Górecki

11.07.2019

Podróże z ciasteczkiem: „Chłopiec-delfin”
Prowadzenie: Danuta Kolarska

18.07.2019

Spotkanie muzealne: „Ptaki w kulturze ludowej”
Prowadzenie: Małgorzata Dec

25.07.2019

Spotkanie muzealne: „Historia tatuażu euroamerykańskiego”
Prowadzenie: Alicja Maciejewska

28.07.2019

Zabawkolandia: „Zakręcony wiatrak”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

8.08.2019

Spotkania przy sztaludze: „Studium postaci – uczyliśmy się”
Prowadzenie: Anna Flaga

22.08.2019

Śladami żorskich zabytków: „Powstania śląskie na łamach *Sohrauer Stadtblatt*”
Prowadzenie: Tomasz Górecki

22.08.2019
Podróże z ciasteczkami: „Wio koniku”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

1.09.2019
Muzealna Misja Patriotyczna: otwarcie plenerowej wystawy fotograficznej „Oni bronili miasta”. W ramach obchodów 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej.
Kurator: Tomasz Górecki

5.09.2019
Spotkanie muzealne: „Okolicznościowa prelekcja na temat walk w Żorach i na Górnym Śląsku”
Prowadzenie: Tomasz Górecki

7.09.2019
Europejskie Dni Dziedzictwa: „Nigdzie, czyli gdzie? Nigdzie w Afryce Stefanie Zweig”
Prowadzenie: Joanna Cyganek, Marietta Kalinowska-Bujak

8.09.2019
Europejskie Dni Dziedzictwa: „Afryka dawniej. Afryka dzisiaj”
Wykład o charakterze etnograficznym
Prowadzenie: Lucjan Buchalik

14.09.2019
Europejskie Dni Dziedzictwa: „Nowy dom Stefanie cz. I. Wspólne czytanie historii”
Prowadzenie: Joanna Cyganek, Marietta Kalinowska-Bujak

15.09.2019
Europejskie Dni Dziedzictwa: „Nowy dom Stefanie” cz. II. Historia małej Stefanie stanie się kanwą wspólnie stworzonego przedstawienia”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

18.09.2019
Książkowe urodziny Stefanie. Kameralny wieczór dedykowany lekturze „Nigdzie w Afryce” Stefanie Zweig. Inauguracja projektu „Mapa tożsamości Żor – społeczność żydowska i jej ślady w regionie”.
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

19.09.2019
Muzealna Misja Patriotyczna: prelekcja na temat ataku ZSRR na Polskę. W ramach obchodów 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej.
Kurator: Tomasz Górecki

19.09.2019
4 Dni Kultury Żydowskiej: „O miłości i mroku. O losach Żydów w filmie wczoraj i dziś”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

20.09.2019
Otwarcie wystawy: „Spojrzenie z oddali. Żory na starych pocztówkach – ze zbiorów Muzeum Miejskiego”. W ramach X Festiwal Fotografii PLENER. Prowadzenie: Jacek Struczyk, Marek Karaś

20.09.2019
4 Dni Kultury Żydowskiej: Warsztaty storytellingu
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Jowita Chojdacka-Wojtynek

-----

20.09.2019
4 Dni Kultury Żydowskiej: „Podróżując po Izraelu”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Agata Michałek-Telega

-----

20.09.2019
Wernisaż wystawy „Kolekcjoner światów”.
Inauguracja projektu Kolekcjomania.
Kurator: Katarzyna Podyma

21.09.2019
Spotkanie muzealne: „Kulinarna mapa tożsamości”.
Spotkanie z Magdaleną Kasprzyk-Chevriaux.
W ramach 4. Dni Kultury Żydowskiej; projektu „Mapa tożsamości Żor – społeczność żydowska i jej ślady w regionie”.
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Joanna Cyganek

21.09.2019
Spotkanie Festiwal Fotografii Plener: „Pierwsza Podróże do domu. Misha Kominek”
W ramach X Festiwal Fotografii PLENER.
Prowadzenie: Jacek Struczyk, Marek Karaś

23.09.2019
PLENER wernisaż wystawy: „Wujek Bubi”
W ramach X Festiwal Fotografii PLENER.
Prowadzenie: Tomasz Górecki

25.09.2019
PLENER wernisaż wystawy: „Stare fotografie, proste historie”
W ramach X Festiwal Fotografii PLENER.
Prowadzenie: Jacek Struczyk, Marek Karaś

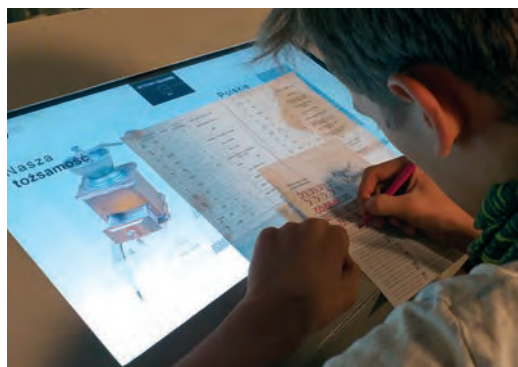
26.09.2019
Spotkanie muzealne: „Jak zobaczyć siebie, jak zobaczyć świat?”
Prowadzenie: Alicja Maciejewska

27.09.2019
Spotkanie muzealne: „Wątki fikcyjne pracy z archiwaliami”.
W ramach X Festiwal Fotografii PLENER.
Prowadzenie: Jacek Struczyk, Małgorzata Szandała

2.10.2019
Spotkanie muzealne: „Mapa Tożsamości Żory”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Jan Delowicz

3.10.2019
Muzealne podróże z ciasteczkami: „Kolekcja ciasteczkowych foremek”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Danuta Kolarska

6.10.2019
Spotkanie muzealne: „Kolekcjonując afrykańskie opowieści”
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Lucjan Buchalik

10.10.2019
Promocja wydawnictwa „Tożsamość. O ludziach, którzy tworzą Śląsk”
Prowadzenie: Tomasz Górecki, Ireneusz Stajer

11.10.2019
Spotkanie muzealne: „Mapa tożsamości Żor. Wokół żydowskiej tożsamości”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Włodzimierz Kac

20.10.2019
Zabawkolandia: „Kolekcje marzeń”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Danuta Kolarska

24.10.2019
Spotkanie muzealne: „Kolczyki Peggy Guggenheim”
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Alicja Maciejewska

26.10.2019
Spotkanie muzealne: „Porozumienie i jedność w sercu Europy”
Prowadzenie: Jerzy Buzek

30.10.2019
Spotkanie muzealne: „Mapa Tożsamości Żor”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

31.10.2019
Spotkanie muzealne: „Afryka jest kobietą”
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Katarzyna Podyma, Henryk Mazurek

31.10.2019
Spotkanie muzealne: „Henryk Mazurek-lekarz bez granic”
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Henryk Mazurek

31.10.2019
Spotkanie muzealne: „Opowieści. Henryk Mazurek – lekarz bez granic”
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Katarzyna Podyma, Henryk Mazurek

7.11.2019
Spotkanie muzealne: „Przedmioty stu lat niepodległości”
Prowadzenie: Józef Krzyk

14.11.2019
Podróż z ciasteczkami: „Bajka o jednorożcu”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

17.11.2019
Spotkanie muzealne: „Czy Afrykanista może być kolekcjonerem?” W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Lucjan Buchalik, Ewa Prądyńska, Jacek Łapott

21.11.2019
Spotkanie muzealne: „Kolekcjomania. Tajemnica tuareskiej kolekcji”
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Lucjan Buchalik, Adam Rybiński

24.11.2019
Zabawkolandia: „Zabawki z ....niczego”
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

28.11.2019
Spotkanie muzealne: „Żory na starych pocztówkach (Kolekcjomeeting)”
Prowadzenie: Jacek Struczyk

29.11.2019
Spotkanie muzealne: „Mapa Tożsamości Żor”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Aneta Antosiak

3.12.2019
Otwarcie projektu: „Ocalić od zapomnienia. Praca – pasja – przyjaźń. KWK ZMP-Żory”
Wernisaż wystawy: „40 lat minęło...”
Żorskie wspominki: „40 lat minęło...”
Prowadzenie: Jacek Struczyk, Jan Zimonczyk

5.12.2019
Spotkanie promocyjne: „Kalendarz Żorski 2020”
Prowadzenie: Jan Delowicz, Tomasz Górecki

8.12.2019
Spotkanie przy sztaludze: „Malujemy prezenty”
Prowadzenie: Anna Flaga

12.12.2019
Żorskie wspominki: Stan wojenny na kopalni ZMP
Prowadzenie: Jacek Struczyk

13.12.2019
Spotkanie muzealne: „Mazurek – lekarz”.
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Katarzyna Podyma, Henryk Mazurek

13.12.2019
Spotkanie muzealne: „Mazurek – fotograf”
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Katarzyna Podyma, Henryk Mazurek

18.12.2019
Spotkanie muzealne: „Świąteczne origami”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak

18.12.2019
Spotkanie muzealne: „Czy tylko Chopin łączy Polaków i Japończyków?”
Prowadzenie: Marietta Kalinowska-Bujak, Mirosław Błaszczak

19.12.2019
Spotkanie muzealne: „Eko-sztuka. Spotkanie przy sztaludze”
W ramach akcji artystycznej „Flagi pani Flagi”.
W ramach projektu Kolekcjomania.
Prowadzenie: Anna Flaga

Muzeum Miejskie w Żorach

ul. Muzealna 1/2

44-240 Żory

© Muzeum Miejskie w Żorach

Żory 2020

opracowanie

Katarzyna Podyma

projekt i skład

Anna Flaga

fotografia na okładce

Piotr Flaga

fotografie

Archiwum Muzeum Miejskiego w Żorach

MUZEUM MIEJSKIE W ŻORACH | UL. MUZEALNA 1/2 | TEL. 32 43 43 714
www.muzeum.zory.pl